

**Çocuk Bakım Kuruluşlarında
Çalışan Personele Yönelik**

İSTİSMAR İLE MÜCADELE

REHBER KİTAPÇIğI

HAZIRLAYANLAR:

Cansu ÇELİK

Reyhan PEHLİVAN

Şefika KINAY

Müzeyyen SELİM

Abdüssamed ÖZKAN

Mustafa DİNÇER

Emel ÖZTÜRK

Zehra TORTOP

REDAKSİYON

Yeşim DALKILINÇ

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Yayın No: 07

Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yayın No: 02

İçindekiler

Ön söz	5
Giriş.....	7
Çocuklara Yönelik İstismar Nedir?.....	9
İstismarın Türleri	9
1. Fiziksel İstismar.....	9
2. Duygusal İstismar	9
3. Cinsel İstismar.....	10
Çocuğun Cinsel İstismara Maruz Kaldığını Açıklaması.....	12
Çocukların Yaşadıkları Cinsel İstismarı Açıklayamamalarının Temel Nedenleri.....	12
Cinsel İstismarın Belirtileri	13
Yaşa Göre Cinsel İstismarın Belirtileri.....	14
İstismara Maruz Kaldığını Açıklayan Çocukla Nasıl İletişim Kurulmalıdır?	16
Cinsel İstismar Mağduru Çocuklarla İlgili Adli Süreç	17
Başvuru Merkezleri	18
Çocuk İzlem Merkezi (ÇİM).....	20
Adli Görüşme Odaları (AGO).....	21
Çocuk İstismarı İle İlgili Duyum Alındığında veya Çocuk Tarafından İstismar Vakası Anlatıldığında Neler Yapılmalı?.....	22
Türkiye'de Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar	25
Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlardan Hükümlü Olanlara Uygulanacak Tedavi ve Diğer Yükümlülükler Hakkında Yönetmelik	28
Cinsel İstismar Vakalarında Adli Sürecin İşleyiş Şeması.....	30
Korunma İhtiyacı Olan Çocuk için Öngörülen Koruyucu - Destekleyici Tedbirler ve Bu Tedbirlerin Uygulanmasında Görev Alan Kurumlar	31
Çocuğa Yönelik Cinsel İstismarı Önleyebiliriz! Nasıl mı?	32
İstismara Karşı Koruyucu Öneriler	34
Kaynaklar.....	36
EK (Bilgi Notu Formu).....	37

Suçun ortaya çıkarılması ve tekrarlanmaması için size de önemli görevler düşmektedir. Bu konuya dair herhangi bir bilgi edindiğinizde sessiz kalmayın, suça ortak olmayın!

ÖN SÖZ

Bakanlığımız sosyal yardım ve sosyal hizmetlerin yanı sıra toplumun dezavantajlı kesimlerine yönelik eğitim ve farkındalık çalışmaları da yürütmektedir. Eğitim ve farkındalık çalışmalarıyla koruyucu ve önleyici hizmetlerde toplumun bilinçlenmesine yönelik ciddi adımlar atmaya devam ediyoruz. Özellikle çocuklarımızın her türlü şiddet, ihmal ve istismara karşı korunması konusunda toplumumuzun tüm kesimlerine önemli görev ve sorumluluklar düşmektedir. Ülkemizde 0-18 yaş grubunda yaklaşık 25 milyon çocuğumuzun olduğunu düşünürsek bu alanda yürüttüğümüz çalışmaların ne kadar önemli olduğunu görürüz.

Güçlü Türkiye'nin teminatı, ailelerimizin huzur ve saadeti olan çocuklarımızın fiziksel, duygusal ve cinsel istismara karşı korunması için kılavuz, rehber kitapçık hazırladık.

Bu kitapçıkla koruyucu ve önleyici mekanizmaların süratle harekete geçirilmesi, mağdura nasıl yaklaşılması, adli süreç dâhil her aşamada neler yapmamız gerektiğine dair bir yol haritası ortaya koyduk. Bu rehber kitapçık, alan uygulamalarına yardımcı olması için hazırlanan hızlı bir başvuru kılavuzudur.

Kitapçık, istismara ilişkin şüphenin oluşmasından, değerlendirme ve müdahaleye kadar farklı aşamalara ilişkin kilit noktalar hakkında pratik bilgiler sunmaktadır. Uluslararası araştırmalar, iyi uygulama örnekleri ve tavsiyeler göz önünde bulundurularak hazırlanan kitapçık, konu ile ilgili politikalara, prosedürlere ve kanun maddelerine dayanmaktadır.

İstismar konusunda erken ve doğru müdahalenin önemi, çocukla nasıl iletişim kurulacağı, konu ile ilgili adli süreç, istismara karşı koruyucu öneriler gibi başlıklar altında hazırlanan bu rehber kitapçık, istismara maruz kalınan ya da kalınması muhtemel durumlarda ne yapılması gerektiğini açıklamak üzere oluşturulmuştur.

Çocuklarımızı korumanın ve refahlarını sağlamanın ortak sorumluluk olduğu bilinciyle hazırlanan, erken ve doğru müdahale için temel bilgileri içeren bu rehber kitapçıktan tüm çalışanların yararlanacağı inancıyla emeği geçen herkese teşekkür ederim.

Dr. Fatma Betül SAYAN KAYA

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı

GİRİŞ

İçinde bulunduğumuz çağda yaşanan gelişmeler çocuk ve ailenin korunmasına yönelik politikalara daha fazla önem verilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Kırsal kesimden kentlere göç, ekonomik sektörde yaşanan gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkan işsizlik, sağlık sorunları gibi olgular çocukların ve ailelerin ihmal ve istismara daha açık hâle gelmelerine neden olabilmektedir.

Çocuklara yönelik cinsel istismar tüm dünyada yaygın bir sosyal sorundur. Bu sorun, kız çocukları ve genç kadınların yanı sıra erkek çocuklarını ve genç erkekleri de etkilemektedir. Cinsel istismar çocukların çocukluklarını çalmakta ve yaşamlarının her alanında uzun döneme yayılan ciddi ve olumsuz etkiler bırakabilmektedir. Ailelerin ve bakım sunanların yaşamlarına zarar vermekte, ailelerin parçalanmalarına dahi neden olabilmektedir. Çocuklara yönelik cinsel istismar kabul edilemezdir ve istismarın ortadan kaldırılması ilgili kamu kurum kuruluşları ile sivil toplumun iş birliği içinde çalışmasını gerektirmektedir. Sosyal hizmet çalışanları ve diğer profesyonellerin esas görevi paydaş kurumlarla birlikte riskleri değerlendirmek ve incinebilir çocukları korumak için harekete geçmektir.

Bu kapsamda hazırlanan rehber kitapçığın, sosyal hizmet çalışanlarının cinsel istismar riski altındaki çocuğu fark etme zorluğunun üstesinden gelmesine, onları korumak için adımlar atma ve faillere karşı harekete geçmelerine, cinsel istismara maruz kalan çocukların daha fazla zarar görmekten korunmalarına ve diğer çocukların da bu tür bir istismara maruz kalmalarının engellenmesine yardımcı olacağı değerlendirilmektedir.

Çocuk Bakım Kuruluşlarında
Çalışan Personele Yönelik
**İSTİSMAR İLE
MÜCADELE**
REHBER KİTAPÇIĞI

Çocuklara Yönelik İstismar Nedir?

Çocuk istismarı, sorumluluk, güven veya güç ilişkisi bağlamında çocuğun sağlığına, yaşamına, gelişimine veya onuruna fiilî ya da potansiyel bir zarara neden olarak fiziksel ve/veya duygusal kötü muamele, cinsel istismar, ihmâl veya ihmâlkâr muamele yahut ticarî veyahut da diğer sömürünün her tür biçimini oluşturmaktadır (WHO Raporu, 1999).

Çocuk ihmâl ve istismarı tüm toplumlarda görülebilen bir sorundur. Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından "Çocuk ihmâl ve istismarı; ana, baba ya da bakım veren gibi bir erişkin tarafından çocuğa yöneltilen, toplumsal kurallar ve profesyonel kişilerce uygunsuz ya da hasar verici olarak nitelendirilen, çocuğun gelişimini engelleyen ya da kısıtlayan eylem ve eylemsizliklerin tümüdür." şeklinde tanımlanmaktadır.

İstismarın Türleri

Çocuk istismarı genel olarak çocuğa yönelik bilinçli ve zarar verici tekrarlı veya tek seferlik davranışlarda bulunmaktadır. Çocuklar üzerinde bilişsel, duygusal, fiziksel ve sosyal etkileri olan istismar, çocukların yaşamlarında telafi edilemez sonuçlara neden olmaktadır. Çocuk istismarı fiziksel, duygusal ve cinsel olmak üzere üç ana başlıkta incelenmektedir.

1. Fiziksel istismar

Çocuğa karşı onun sağlığını, gelişimini ya da onurunu zedeleyecek şekilde fiziksel güç kullanılması olarak tanımlanır. Fiziksel istismar çok farklı şekillerde gerçekleşebilir. Vurma, tekmeleme, ısırma, sarsma vb. olabileceği gibi hayati tehlike oluşturacak boyutta da olabilir.

2. Duygusal İstismar

Çocuğun kişisel potansiyelleri ile orantılı olarak istikrarlı ve tam kapsamlı bir duygusal ve sosyal yetkinlik geliştirebilmesi için -birincil bir bağlanma figürünün varlığı da dâhil olmak üzere- gelişimsel olarak uygun olan destekleyici bir ortam sağlamadaki başarısızlığı içermektedir. "Çocuğun sağlığına ve fiziksel, zihinsel,

ruhsal, ahlâkî ya da toplumsal gelişimine zarar verme olasılığı bulunan; çocuğa yönelik küçümseme, onu gözden düşürme, tehdit etme, korkutma, ayrımcılık yapma, gülünç duruma düşürme veya çocuğa yönelik düşmanca davranışların fiziksel olmayan biçimleri” şeklinde açıklanmıştır (WHO Raporu, 1999).

3. Cinsel İstismar

Cinsel istismar, çocuk istismarı türleri içerisinde saptanması en zor olan istismar türü olup tek bir tanımı bulunmamaktadır. Çocuğa yönelik cinsel istismarı tanımlamak amacıyla yaygın kullanılan ifadelere aşağıda yer verilmiştir.

Cinsel istismar, bir çocuğun tam olarak kavrayamadığı bir cinsel aktivitede yer alması ile çocuğun gelişimsel olarak hazır olmadığı veya bu duruma onay veremediği ya da toplumun yasalarını veya tabularını ihlal eden durumların karışımıdır. Cinsel istismar, “bir çocuk ve bir yetişkin arasında ya da bir çocuk ile başka bir çocuk arasında güven, güç ya da sorumluluk ilişkisi içinde, diğer kişinin ihtiyaçlarını tatmin etmek ya da karşılamak üzere yapılan aktivite” olarak açıklanmaktadır (WHO Raporu, 1999).

Amerikan Ulusal Çocuk İstismarı ve İhmali Merkezi, çocuk ve yetişkin arasındaki temas ve ilişkinin, o erişkin veya başka bir kişinin cinsel uyarımı için kullanılmasını cinsel istismar olarak tanımlamaktadır. Cinsel istismar, diğeri üzerinde belirgin bir güç veya kontrol üstünlüğü ya da bariz bir yaş farkının olması hâlinde bir çocuk tarafından da gerçekleştirilebilir.

Cinsel istismar -birçok genel kanının aksine- temas ve dokunma olmadan da gerçekleşebilir. Temas ve dokunma olmadan yapılan cinsel istismar eylemleri aşağıda örneklendirilmiştir:

- Yetişkin tarafından çocuğa cinsel içerikli söylemler yöneltilmesi,
- Çocuğun bedeninin özel bölgelerine bakılması,
- Çocuğa çıplak kadın/erkek fotoğrafları gösterilmesi,
- Yetişkin tarafından çocuğa özel bölgelerinin gösterilmesi,
- Çocuğun cinsel içerikli fotoğraflarının çekilmesi,
- Çocuğa cinsel içerikli eylem izlettirilmesi/dinlettirilmesi

3.1. Aile İçi Cinsel İstismar

Aile içi cinsel istismar, aile üyeleri ya da evlilik akdi gerçekleşmeyecek yakın akrabalar arasındaki cinsel aktivite olarak tanımlanmaktadır. Tipik olarak birbiri arasında kan bağı olan, aynı evi paylaşan yakın akrabalar, evlenme veya evlat edinme ile gerçekleşen akrabalık bağları olan kişiler arasında gerçekleşen hukuk dışı eylemler olarak nitelendirilebilir.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda "ensest" ifadesi geçmemekle birlikte, Kanunun çocukların cinsel istismarını düzenleyen 103 üncü maddesinin 3 üncü fıkrasının (c) bendinde, "Üçüncü derece dâhil kan veya kayın hısımlığı ilişkisi içinde bulunan bir kişiye karşı ya da üvey baba, üvey ana, üvey kardeş veya evlât edinen tarafından..." gerçekleştirilen cinsel eylemler, cezanın ağırlaştırılması için gerekçe olarak kabul edilmiştir. Ayrıca yine aynı Kanun'un reşit olmayanla cinsel ilişkiyi düzenleyen 104 üncü maddenin 2 nci fıkrasında, "Suçun mağdur ile arasında evlenme yasağı bulunan kişi tarafından işlenmesi hâlinde, **ŞİKÂYET ARANMAKSIZIN**" ibaresine yer verilmiştir.

5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun 7 nci maddesinin yedinci fıkrası uyarınca mağdur çocuklar ile onları istismar eden ebeveynleri arasındaki kişisel ilişkinin sınırlandırılması/kaldırılması için mahkemeye başvurulabilecektir.

3.2. Çocukların Ticari Cinsel Sömürüsü

Çocuk cinsel istismarının bir tipi olarak görülse de gerçekte çocukların ticari cinsel sömürüsü, tüm dünyada çocuk hakları ihlalinin en kötü formudur. Sadece çocuğun cinsel bütünlüğüne karşı değil, aynı zamanda çocuğun tüm haklarına yapılan bir saldırı ve çocuğun bir ticari eşya sayılmasıdır. Bu hâliyle çocukların cinsel sömürüsü bir kölelik çeşididir.

Çocuğun Cinsel İstismara Maruz Kaldığını Açıklaması

Bir çocuğun cinsel istismara maruz kaldığını açıklaması, çocuğun yaşı, güvenlik hissi, mevcut kaynaklar ve belirli bir ortamla ilgili diğer etkenlerle ilişkilidir. Genellikle cinsel istismarın açıklanması bir süreçtir; çocuklar maruz kaldıkları cinsel istismara ilişkin yetişkinlerin nasıl tepki vereceklerini görmek için önce “yetişkinin tepkilerini ölçebilir” veya tamamını açıklayabilir.

Öfke, suçlama veya diğer olumsuz tepkiler, çocuğun konuşmasını kesmesine veya açıkladığı istismarı inkâr etmesine neden olabilir. Çocuğun cinsel istismarı açıklamasına şefkat, özen ve sakinlikle karşılık verilmelidir.

Çocukların Yaşadıkları Cinsel İstismarı Açıklayamamalarının Temel Nedenleri

Sonuçlardan Korkma: Çocuklar genellikle fiziksel şiddetten korkmaları, aileyi utandırmaktan çekinmeleri veya dışarıdaki sorunları ailelerine taşımakla suçlanacaklarına ilişkin inanca sahip olmaları nedeniyle istismarı bir yetişkine anlatmaktan kaçınırlar.

Reddedilme Korkusu: Çocuklar genellikle yetişkinlerin kendilerine inanmayacağından, iddialarını reddedeceğinden ve yardım etmeyi kabul etmeyeceklerinden korkarlar. Fail, çocuğu kimsenin ona inanmayacağına veya yaşadığı olayı açıkça söylese söylediği kişilerin de başının belaya gireceğine inandırabilir.

Kandırma: Fail, istismarı saklaması karşılığında çocuğa çeşitli hediyeler olarak suçun ortaya çıkmasını engelleyebilir.

Kendini Suçlama: Fail, çocuğu cinsel istismarın kendi hatası olduğuna ve istismarı hak ettiğine inandırabilir. Çocuk, istismarı engelleyemediği için kendini suçlu hissedebilir.

Koruma: Fail çocuğun ailesinden veya yakın çevresinden ise, çocuk ailesini korumak isteyebilir.

Yaş: Küçük yaş grubu çocuklar, yaşadıklarının cinsel istismar olduğunun farkında

olamayabilirler; özellikle de istismarcı çocuğun tanıdığı ve güvendiği biriyse, istismar normal bir davranış olarak kabul edilebilir.

Engel Durumu: Çocuğun yaşadığı cinsel istismarı anlayamayacak ve anlatamayacak düzeyde engelinin olması, istismarın ortaya çıkmasını geciktirebilir veya engelleyebilir.

Cinsel istismar suçu, çocuklarla yakın ilişkisi olan veya çocuğa yabancı herhangi bir yetişkin tarafından işlenebilir. Ayrıca bir çocuk da başka bir çocuğu bilerek ya da bilmeyerek cinsel istismara maruz bırakabilir.

Hiçbir durumda bir çocuk, uğradığı cinsel istismardan sorumlu tutulamaz.

Cinsel İstismarın Belirtileri

Erkek ve kız çocuklar yaşları, gelişim düzeyleri ve kültürel ortamları dâhil olmak üzere çeşitli faktörlere bağlı olarak cinsel istismara farklı tepkiler verebilmektedirler. Yaşa göre çocuklarda görülebilecek istismar belirtilerine aşağıda yer verilmiştir. Bu tip davranışların gözlemlendiği çocuklarda istismar belirtilerinin olup olmadığı takip edilmelidir

0-9 YAŞ

Yaşa göre cinsel istismarın belirtileri

- Normalden daha fazla ağlama, sızlanma ve bağırma.
- Bakıcılara sınıksız sarılma ve normal olmayacak bir şekilde yapışma.
- “Güvenli” yerlerden ayrılmayı reddetme.
- Uyumada zorluk veya sürekli uyuma.
- Konuşma yetisini veya idrar kontrolünü kaybetme ve diğer gelişimsel gerilemeler.

0-9 YAŞ

- Yaşlarına uygun olmayan cinsel eylemleri bilme ve onlara ilgi gösterme.
- Belirli insanlardan, yerlerden veya eylemlerden ya da saldırıya uğramaktan korkma.
- Bebek gibi davranma (yatağı ıslatma vb.)
- Aniden okula gitmeyi reddetme.
- Özel bölgelerine çok fazla dokunma.
- Aile ve arkadaşlardan uzaklaşma veya içine kapanma.
- Yemek yemeyi reddetme veya sürekli yemek yeme isteme.

Lütfen Unutmayınız!

Çocuğa yönelik cinsel istismarın en önemli ve öncelikli göstergelerinden biri, çocuğun bu konudaki ifadesidir. Cinsel istismara maruz kaldığını söyleyen çocuğu korumak adına kuşkularınızı bir kenara bırakın ve söylediklerini dikkate alın.

10-18 YAŞ

- Depresyon (kronik üzüntü), ağlama veya duygusal hissizlik.
- Kâbuslar (kötü rüyalar) veya uyku sorunları.
- Okulda sorun yaşama veya okuldan uzaklaşma.
- Öfkelenme veya akranlarıyla olan sıkıntıları anlatma, insanlarla kavga etme, kurallara uymama veya yetkililere saygısızlık yapma.
- Aile ve arkadaşlardan uzaklaşma dâhil, kaçınma davranışı gösterme.
- Kendine zarar veren davranışlar (uyuşturucu, alkol, kendini yaralama).

- Okul performansında değişiklikler.
- Sürekli yemek yeme ya da yemek istememe.
- İntihar düşüncesi ve eğilimi.
- İstismar hakkında konuşma, istismarı hatırlama.

Cinsel istismarın çocuk üzerindeki etkileri, çocuğun yaşı ve gelişim özelliklerine bağlı olarak değişmektedir. Çocukta gözlemlenebilen bazı psikolojik belirtilere de aşağıda yer verilmiştir.

Karışıklık: Çocuklar yaşadıkları durumu anlattıklarında arkadaşlarının ve ailelerinin tepkilerine bağlı olarak karışık duygular yaşayabilirler.

Suçluluk: Çocuklar istismardan kendilerini sorumlu tutarak suçlu hissedebilirler.

Utanç: Kendilerini değersiz hissedebilirler.

Üzüntü: Dünyayı güvenli ve dostane bir yer olarak görmeyi bırakabilirler.

Öfke: Yoğun ve kontrol edilemeyen öfke hissedebilirler.

Çaresizlik: Cinsel istismara maruz kaldıkları dönemde kendilerini çaresiz hissettikleri için gelecekte de cinsel istismara direnemeyeceklerini hissedebilirler.

Depresyon: Üzgün ve mutsuz görünebilirler. Okula, arkadaşlarına ve faaliyetlere olan ilgilerini kaybedebilirler.

İstismara Maruz Kaldığını Açıklayan Çocukla Nasıl İletişim Kurulmalıdır?

- Konuşmanın bölünmeyeceği ve çocuğun kendini rahat hissedeceği bir mekânda görüşme yapın.
- Çocuğun duyabileceği yumuşak bir ses tonu ile iletişim kurun. Çocuğa, yanında olma amacınızın “ona yardımcı olmak” olduğu duygusunu hissettirin.
- Hiyerarşik bir oturma düzeninden kaçının.
- Ona inanın ve onu kabul edin.
- Onunla sıcak ve içten bir ilişki kurun.
- Kendini ifade etmesine izin verin.
- Yorum yapmadan dinleyin.
- Yönlendirici soru sormaktan kaçının.
- Yaşadıklarını dramatize etmeyin veya küçümsemeyin.
- Tüm ilginizi çocuğa yöneltin.
- Tutamayacağınız sözler vermekten kaçının.
- Bu bilginin ona yardım edebilecek kişilerle paylaşılacağını belirtin.
- Çocuğu, olayı arkadaşlarına anlatmaması konusunda bilgilendirin.
- Çocukla, ona dokunarak iletişim kurmaktan kaçının.
- Olaya ilişkin bilgileri çocuğun cümleleri ile tutanaklaştırın.
- Adli süreç başladığında çocuğa kendisinin mahkemede dinleneceğini ve bu süreçte kendisinden olayı anlatmasının isteneceğini açıklayın.

Bir çocuğun istismara maruz kaldığından şüpheleniyorsanız yapmanız gereken, çocuğu bu konuda konuşmaya zorlamak değil, çocuğun istismarı açıklayacağı kadar güvende hissedeceği bir iletişim kurmaktır.

Cinsel istismar konusunda bir duyum alındığında, mağdurun şikâyetçi olup olmaması dikkate alınmaksızın ve idareye takdir hakkı tanınmaksızın gerekli tespit ve raporlamanın yapılarak derhâl yetkili mercie bildirim yapılması gerekmektedir. Çocuğun korunması ve istismarın durdurulması için bu uygulama **YASAL ZORUNLULUKTUR.**

Türk Ceza Kanunu Madde 279 - (1) Kamu adına soruşturma ve kovuşturmayı gerektiren bir suçun işlendiğini göreviyle bağlantılı olarak öğrenip de yetkili makamlara bildirimde bulunmayı ihmâl eden veya bu hususta gecikme gösteren kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Suçun, adli kolluk görevini yapan kişi tarafından işlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkraya göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

Cinsel İstismar Mağduru Çocuklarla İlgili Adli Süreç

İstismar mağduru çocuklar için adli süreç, istismarın fark edilmesi ya da istismar kuşkusunun olması durumunda, işlenen/işlendiğinden kuşkulanılan suçun bildiriyle başlar. Bildirim, çocuğun kendisi, ailesi, bir yakını ya da istismardan kuşkulanılan diğer kişilerce doğrudan cumhuriyet savcılığına, kolluk kuvvetlerine, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının İl Müdürlüklerine (ASPİM) ya da çağrı merkezlerine yapılabilir.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
Sosyal Destek Hattı

Polis İmdat

Jandarma İmdat

Başvuru merkezleri:

- **Alo 183: Sosyal Destek Hattı**
- **155: Polis**
- **156: Jandarma Çocuk ve Kadın Kısım Amirliği**
- **En Yakın Kolluk Kuvveti**

Bildirimden sonraki aşama, çocuğun yaşadığı olayla ilgili beyanının alınması ve soruşturmanın yapılması aşamasıdır. Çocuğun beyanının alınması işlemi, kolluğun çocuk birimleri tarafından yapılır. Kolluğun çocuk birimleri; İl Emniyet Müdürlüğünde “Çocuk Şube Müdürlüğü”, ilçelerde ise “Çocuk Büro Amirliği” adı altında yapılandırılmıştır. Bununla birlikte Jandarma Genel Komutanlığınca “Çocuk ve Kadın Kısım Amirlikleri” kurulmuş olup il ve ilçelerde de “Çocuk ve Kadın İşlem Astsubayları” görevlendirilmişlerdir.

İstismar mağduru çocukla ilgili bildirim kolluğun çocuk birimi tarafından teslim alındıktan sonra çocukla yapılan görüşmelerden elde edilen bilgiler cumhuriyet savcısına bildirilir. 5271 sayılı Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun “Tanıkların Dinlenmesi” başlıklı 52nci maddesinin 3 üncü fıkrasında, çocuk mağdurların tanık olarak dinlenmeleri sırasındaki görüntü ve seslerin kayda alınması zorunluluğundan yola çıkılarak kolluğun çocuk birimlerinde de çocukların ifadelerinin tekrar tekrar alınmasının önlenmesi amacıyla vekili huzurunda mağdur çocukların ifadeleri ses ve görüntü kaydı yapılarak

alınmaktadır. Kamera yok ise çocuğun ifadesi alınmak üzere savcılıktan kamerası olan en yakın “Çocuk Şube Müdürlüğüne” gönderilmesini istemek gerekmektedir. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun “Katılanın hakları” başlıklı 239 uncu maddesine göre, mağdurun çocuk olması hâlinde mağdura avukat görevlendirilmesi gereklidir.

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun “Mağdur ile şikâyetçinin dinlenmesi” başlıklı 236 ncı maddesinin ikinci fıkrası

işlenen suçun etkisiyle psikolojisi bozulmuş çocuk veya mağdurun, bu suça ilişkin soruşturma veya kovuşturmada tanık olarak bir defa dinlenebileceğini ancak maddi gerçeğin ortaya çıkarılması açısından zorunluluk arz eden hâllerin saklı olduğunu düzenlemektedir. Kanun koyucu, zorunluluk olmadıkça, çocukların savcılık ve mahkeme aşamasında bir kez dinleneceğini düzenlemiş ve bunu yaparken çocuktaki örselenmeyi en aza indirmeyi amaçlamıştır. Aynı maddenin üçüncü fıkrası mağdur çocukların veya işlenen suçun etkisiyle psikolojisi bozulmuş olan diğer mağdurun tanık olarak dinlenmesi sırasında psikoloji, psikiyatri, tıp veya eğitim alanında uzman bir kişi bulundurulacağını düzenlemektedir. Cinsel istismar mağduru çocukların adli sürece çocuk dostu bir ortamda girmesini sağlayan, bu süreçte örselenmelerini en aza indirecek şekilde yapılandırılmış ve işlemlerin hızla yürütüldüğü özel merkezler bulunmaktadır. Çocuk İzlem Merkezi (ÇİM) adı verilen bu merkezler, Sağlık Bakanlığının çatısı altında ilgili tüm Bakanlıkların iş birliği ve eş güdümü ile çalışmakta ve hizmet vermektedir.

Çocuk İzlem Merkezleri (ÇİM)

Çocuk İzlem Merkezi, cinsel istismar şüphesi olan çocuğun beyanının alınması, muayenenin yapılması, raporun hazırlanması ve aile görüşmesinin yapılması için gereken tüm personel ve ekipmanın bulunduğu bir merkezdir.

Başbakanlığın 4.10.2012 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan ve Çocuk İzlem Merkezleri (ÇİM) konulu 2012/20 sayılı genelgesi doğrultusunda faaliyet yürüten Çocuk İzlem Merkezlerinin temel kuruluş amaçları; merkezde oluşturulan güvenli ve çocuk dostu ortam ile çocuktaki travmanın etkilerinin azaltılması, ikincil örselenmenin önüne geçilmesi, korunma altına alınması gereken olgularda çocuğun kalabileceği uygun bir ortam sağlanıncaya kadar geçici bir süre barınma, beslenme, giyim, sağlık, güvenlik ve ailenin ilk danışmanlık gereksinimlerinin karşılanması ve de aile ile çocuğa hukuki yardımın sağlanmasıdır. Çocuğa hukuki yardım sağlayan ve çocuğun adli süreçte örselenmesini en aza indirmek amacıyla oluşturulan bir diğer yapı da Adli Görüşme Odaları(AGO)’dır.

Adli Görüşme Odaları (AGO)

AGO'lar yalnızca çocuklar ile sınırlı kalmayıp diğer kırılgan gruplara da (kadın, engelli, göçmen vb.) hizmet sunmak üzere yapılandırılmıştır. AGO'ların kuruluş amacı; adli sisteme dâhil olan kırılgan grupların soruşturma/kovuşturma aşamasında ikincil mağduriyetlerini önlemek ve uygun fiziksel ortamda ifadelerinin alınmasını sağlamaktır.

AGO'lar görüşme odası, bekleme odası ve teknik oda olmak üzere üç odanın bulunduğu bir yapıdır. Görüşme odasında sadece görüşmeyi yapan kişi (psikolog, sosyal çalışmacı) ve görüşülen kişi bulunmakta, görüşmeler kamera sistemi ile kayıt altına alınmaktadır. Teknik odada hâkim/cumhuriyet savcısı görüşmeyi izlemekte ve sormak istediği soruları mikrofon-kulaklık yardımıyla görüşmeyi yapan uzmana iletmektedir. Aynı zamanda Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi (SEGBIS) de odalarda kullanılabilir.

Çocuk İstismarı ile İlgili Duyum Alındığında veya Çocuk Tarafından İstismar Vakası Anlatıldığında Neler Yapılmalı?

Çocuğa yönelik istismara doğrudan şahit olan veya bu konuda duyum alan tüm çalışanlar istismarı bildirmek zorundadırlar. Bu konuda bildirimde bulunmak, kurum çalışanının kurumdaki görevi veya statüsü ile ilgili olmayıp insani ve yasal bir sorumluluktur.

Bu tür bir bildirim kim tarafından alınır alınmaz, kurumda çocuktan sorumlu meslek elemanı ve/veya kuruluşun idarî personeli (kuruluş müdürü/müdür yardımcısı) ile paylaşılması gerekir. İstismardan sorumlu olan kişinin idarî personel olduğu düşünülüyorsa veya bu konuda şüphe varsa, konunun bir üst idarî amire derhâl aktarılması gerekmektedir.

İhbardan sonraki süreçte konuyu takip etmek üzere yeterli bilgi ve deneyime sahip meslek elemanı görevlendirilir. Meslek elemanı tarafından hazırlanacak gizlilik içerikli raporun yanı sıra, konuya ilişkin gelişmeler, iddialar, belgeler ve mağdurun dosya bilgileri kuruluş müdürlüğünce cumhuriyet savcılığına derhâl intikal ettirilerek durumdan Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü ile il müdürlüğü kadrosunda bulunan avukat, avukat yok ise hâlin icabına göre il muhakemat müdürlüğü veya bünyesinde hazine avukatı bulunan ilçe mal müdürlüğü haberdar edilecektir.

Özellikle ilk 72 saat cinsel istismara ilişkin delillerin elde edilmesi için önemli bir süreç olup delillerin yok olmaması için çocuğun kişisel temizlik ve vücut temizliği yapmaması konusunda bilgilendirme yapılması önemlidir.

Cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlarda, olayın vukuundan itibaren ilk 72 (yetmiş iki) saat içerisinde yapılan müdahaleler iddiaların ve delillerin tespiti bakımından özel önem taşıdığından, olayın duyulduğu andan itibaren tıbbi ve adli delil kapsamındaki mağdura ait her türlü özel giysi, eşya, çamaşır ve benzeri unsur kayıt ve koruma altına alınarak suç duyurusu ile birlikte Cumhuriyet Başsavcılığına teslim edilecektir.

Olayın yaşandığı ilde Çocuk İzlem Merkezi varsa, özellikle cinsel istismar suçunun mağduru olan çocuklar etkin bir şekilde korunmalarının sağlanması, ikincil mağduriyetlerin önlenmesi, adli ve tıbbi işlemlerin bu alanda eğitimli kişiler tarafından

tek seferde yapılması ve istismarı önleyici tedbirlerin alınması amacıyla Çocuk İzlem Merkezine götürülmelidir. Mağdurun ifadesinin alınması ve diğer işlemler sırasında olayla ilgili inceleme raporunu düzenleyen personelin hazır bulundurulması, bunun mümkün olmadığı hâllerde kuruluş/il müdürlüğüne görevlendirilecek personelin mutlaka çocuğa refakat etmesi sağlanmalıdır.

ÇİM, kolluk birimleri veya cumhuriyet savcılığında çocuğun ifadesinin alınması sürecinde çocuğun talebi ya da ihtiyaç duyulması hâlinde, yanında sürecin gizliliğini ihlâl etmeyecek şekilde, çocuğu istismar eden ya da ettiğinden kuşku duyulanlar, azmettirenler hariç olmak üzere ailesinden bir yakını bulunabilir; görüşme sürecinde elde edinilen bilgiler, vakanın durumuna göre gerekirse diğer aile üyeleri ile paylaşılır; ilgili meslek elemanı ve sorumlu idareci dışında kimseyle paylaşılmamalıdır.

Mağdur çocuğun, eylemi gerçekleştiren kişiyle karşılaşması önlenmeli ve bu özene soruşturma ve kovuşturmanın ileri evrelerinde de dikkat edilmelidir.

Korunma ve bakım altında bulunan çocuklara yönelik cinsel istismar vakalarına ilişkin ilk duyumun alınması ve ifade verme sürecine ilişkin bilgi derhâl il müdürlüğü tarafından elektronik posta ile Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü Makamına iletilir. Olaya ilişkin bilgileri ve yapılan çalışmaları içerecek şekilde hazırlanan bilgi notunun (Ek-1) en kısa sürede Genel Müdürlüğe iletilmesi gerekmektedir.

Görüşme ve gerekirse yapılan sosyal inceleme sürecinde elde edinilen bilgi ve belgeler gizlilik esasları çerçevesinde dosyalanmalı, kuruluş içinde diğer çocukların ve personelin ulaşamayacağı kilitli dolaplarda saklanmalıdır. Dosyada yer alan bilgiler, mahremiyet ve bilgi gizliliği esasları çerçevesinde sürece dâhil olan bütün personel tarafından gizli tutulmalıdır.

Yapılan inceleme ve değerlendirme sonucunda, gerekli görülmesi hâlinde çocuk hakkında ilgili mahkemeden koruyucu ve destekleyici tedbir kararı istenmelidir. Alınan tedbir kararı ile ilgili yazışmalar da gizlilik esasları çerçevesinde yapılmalıdır.

Çocuklara ilişkin koruyucu ve destekleyici tedbir kararlarının alınması ile uygulanmasına ilişkin tüm süreçlerde, çocuğun avukatı hariç olmak üzere çocuğun kimliği, adresi, fotoğrafları, yaşadığı travmalar gibi çocuğa ve yakınlarına ait her türlü bilgi ve bu bilgilerin yer aldığı rapor ve belgeler ile kayıtlar gizli tutulmalıdır. Yazışmalar gizlilik ilkesine uygun bir şekilde gerçekleştirilmelidir.

Çocuğun dosyasında yer alan bilgi ve belgeler mahkeme kararı olmadıkça diğer kurumlarla paylaşılmamalıdır. Bilgi paylaşımının gerekli olduğu durumlarda sadece ihtiyaç duyulan belgeler, gizlilik ilkesine uygun bir şekilde (Düzenlenen raporlarda "Gizlidir" ibaresi yer alır, yazı ekindeki raporlar kapalı ve gizli ibareli zarf ile gönderilir.) paylaşılmalıdır.

Cinsel istismar mağduru çocuk hakkında Mernis, SOYBİS, e-okul gibi sistemler üzerinden edinilen bilgilerin gizliliği korunmalıdır.

Korunma ve bakım altında olan veya olaydan sonra korunma ve bakım altına alınan istismar mağduru çocuğun can güvenliği tehlikede ise, kaldığı kuruluşun yeri gizli tutulmalıdır. Çocuğun kuruluş içinde güvenliğinin sağlanması için gerekli önlemler alınmalı, hastane, adliye vs. yerlere gitmesinin gerekli olduğu durumlarda emniyet birimlerinden destek istenmelidir.

Kuruluştaki kalan çocuğun ailesi ve yakınları ile iletişimi kontrollü olarak sağlanmalı ve aile görüşmeleri önceden belirlenen gün ve saatlerde personel refakatinde yaptırılmalıdır.

Cinsel istismara maruz kalan çocuğun güvenliği açısından tehlike oluşturabilecek, çocuğun etiketlenmesini, ötekileştirilmesini ve ileride karşısına çıktığı zaman örselenmesini önlemek amacıyla vakanın basına yansımaması için gerekli önlemler alınmalıdır. Bununla birlikte vakanın toplumsal boyutu dikkate alınarak çocuğun bu süreçte daha fazla örselenmesine ve rehabilitasyon sürecinin sekteye uğramasına neden olabilecek haberlerin yapılmaması için mahkemeden 5187 sayılı Basın Kanunu'nun 3 üncü maddesi, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 187 nci maddesinin 2 ve 3 üncü fıkraları doğrultusunda "yayın yasağı" konulması talep edilmelidir.

Korunma ve bakım altına alınan cinsel istismar mağduru çocuğun başka bir ildeki kuruluşa nakledilmesi hâlinde çocuk, personel refakatinde ve gizlilik esasları çerçevesinde naklinin yapıldığı il veya ilçeye gönderilmelidir. Can güvenliği tehdidi olan çocuk için bir emniyet personelinin de refakat etmesi sağlanmalıdır. Çocuğun nakil bilgileri, ilgili kurumlar ile gizlilik esasına uygun olarak paylaşılmalıdır. Can güvenliği tehdidi ile yapılan nakillerde çocuğun naklinin yapıldığı il bilgisi, çocuk için tehdit oluşturabilecek ve onlara bilginin aktarılmasına sebep olacak kişilerle paylaşılmamalıdır.

Türkiye’de Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar

Yargı sistemimizde cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununa (TCK) göre dört ana suç tipi hâlinde,

- Cinsel saldırı
- Çocukların cinsel istismarı
- Reşit olmayanla cinsel ilişki
- Cinsel taciz

olarak düzenlenmiştir.

a) Çocukların cinsel istismarı suçu

5237 sayılı yeni Ceza Kanunu’nun 103 üncü maddesinde bu konu “Çocukların Cinsel İstismarı” başlığı ile düzenlenmiştir.

Madde 103- (Değişik: 18.6.2014-6545/59 md.)

(1) (Yeniden düzenlenen birinci ve ikinci cümle: 24.11.2016-6763/13 md.) Çocuğu cinsel yönden istismar eden kişi, sekiz yıldan on beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Cinsel istismarın sarkıntılık düzeyinde kalması hâlinde üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. **(Ek cümle: 24.11.2016-6763/13 md.)** Mağdurun on iki yaşını tamamlamamış olması hâlinde verilecek ceza, istismar durumunda on yıldan, sarkıntılık durumunda beş yıldan az olamaz. Sarkıntılık düzeyinde kalmış suçun failinin çocuk olması hâlinde soruşturma ve kovuşturma yapılması, mağdurun, velisinin veya vasisinin şikâyetine bağlıdır. Cinsel istismar deyiminden;

a) On beş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış,

b) Diğer çocuklara karşı sadece cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranışlar anlaşılır.

(2) (Yeniden düzenleme: 24.11.2016-6763/13 md.) Cinsel istismarın vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi durumunda, on altı yıldan aşağı olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur. Mağdurun on iki yaşını tamamlamamış olması hâlinde verilecek ceza on sekiz yıldan az olamaz.

(3) Suçun;

a) Birden fazla kişi tarafından birlikte,

b) İnsanların toplu olarak bir arada yaşama zorunluluğunda bulunduğu ortamların sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle,

c) Üçüncü derece dâhil kan veya kayın hısımlığı ilişkisi içinde bulunan bir kişiye karşı ya da üvey baba, üvey ana, üvey kardeş veya evlât edinen tarafından,

d) Vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, koruyucu aile veya sağlık hizmeti veren ya da koruma, bakım veya gözetim yükümlülüğü bulunan kişiler tarafından,

e) Kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle işlenmesi hâlinde yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında arttırılır.

(4) Cinsel istismarın, birinci fıkranın (a) bendindeki çocuklara karşı cebir veya tehditle ya da (b) bendindeki çocuklara karşı silah kullanmak suretiyle gerçekleştirilmesi hâlinde yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında arttırılır.

(5) Cinsel istismar için başvurulmuş cebir ve şiddetin kasten yaralama suçunun ağır neticelerine neden olması hâlinde, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır.

(6) Suç sonucu mağdurun bitkisel hayata girmesi veya ölümü hâlinde ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmolunur.

b) Hukuk Sistemimizde Cinsel İstismar Şekilleri

• Basit cinsel istismar

Kanununun 103 üncü maddesinin 1 inci fıkrasında cinsel istismar suçunun temel şekli düzenlenmiştir. Bu suç tipini “basit cinsel istismar” olarak da adlandırmak mümkündür.

• Nitelikli cinsel istismar

Türk Ceza Kanunu'nun 103 üncü maddesinin 2 inci fıkrasına göre, “Cinsel istismarın vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi”, nitelikli istismarı oluşturmaktadır. Bu durumda faile, maddede öngörüldüğü şekliyle 1. fıkradakine nazaran daha fazla cezaya hükmedilecektir.

c) Cinsel İstismarın Hukuki Niteliği

Çocukların cinsel istismarında teşebbüs ve iştirak bakımından genel hükümler geçerlidir.

Cinsel istismar için başvuru olan cebir ve şiddetin kasten yaralama suçunun ağır neticelerine neden olması hâlinde gerçek içtima hükümlerine göre hareket edilerek cinsel istismar ve kasten yaralama suçları bakımından ayrı ayrı yargılama yapılmaktadır.

Cinsel istismar suçunun gerek basit, gerekse nitelikli hâlinde re'sen soruşturma yapılmaktadır.

Maddenin 3 ve 4 üncü fıkralarında düzenlenen suçun cezası ağırlaştırıcı hâlleri ile 6. fıkrada düzenlenen “suçun netice sebebiyle ağırlaşmış hâllerinde” bileşik suç hükümlerine göre hareket edilmektedir.

5237 sayılı TCK yürürlüğe girdiği dönemde cinsel saldırı ve çocukların cinsel istismarı suçu için zincirleme suç hükümlerinin uygulanmayacağı hükmü yer almaktaydı. Ancak bu düzenleme 29.05.2005 tarihli 5377 sayılı kanunla kaldırılmıştır. Dolayısıyla çocukların cinsel istismarı suçunun, bir suç işleme kararıyla, aynı mağdura yönelik işlenmesi hâlinde, zincirleme suç hükümleri uygulama alanı bulacaktır.

Çocukların cinsel istismarı suçunun çocukla aralarında belli akrabalık ilişkisi

bulunan kişiler tarafından, çocuğun vasisi, eğiticisi, öğreticisi, bakıcısı, çocuğa sağlık hizmeti veren, çocuğa karşı koruma ve gözetim yükümlülüğü altında bulunan diğer bir kişi tarafından veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle gerçekleştirilmesi, kabul edilen ilk cezayı ağırlaştırır hâlini oluşturmaktadır (m. 103/3).

Cinsel istismarın on beş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte maruz kaldığı fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan kişilere karşı cebir veya tehdit kullanmak suretiyle gerçekleştirilmesi, cezanın arttırılmasını gerektiren diğer cezayı ağırlaştırır hâli oluşturmaktadır (m. 103/4).

Cinsel istismar fiili mağdurun bitkisel hayata girmesine veya ölümüne neden olması (m. 103/6), bu suçun netice sebebiyle ağırlaştırılmış hâllerini oluşturmaktadır.

On beş yaşını tamamlamış ve algılama yeteneği gelişmiş çocuklara karşı rıza üzerine gerçekleştirilen cinsel davranışlar, madde kapsamında cezalandırılan suç oluşturmamaktadır.

İstismara maruz kalmış çocuk hakkında 3.7.2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun 5 inci maddesinde belirtilen Koruyucu ve Destekleyici Tedbirlerin uygulanmasına karar verilebilmektedir.

Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlardan Hükümlü Olanlara Uygulanacak Tedavi ve Diğer Yükümlülükler Hakkında Yönetmelik

Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlardan Hükümlü Olanlara Uygulanacak Tedavi ve Diğer Yükümlülükler Hakkında Yönetmelik, cinsel saldırı, çocukların cinsel istismarı ve reşit olmayanla cinsel ilişki suçlarından hapis cezasına mahkûm olanların, cezalarının infazı sırasında ve koşullu salıverildikleri takdirde denetim süresi içinde tâbi olacakları yükümlülüklerin, tıbbi tedavilerin ve iyileştirme programlarının belirlenmesi ile bunların uygulanmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemek amacıyla hazırlanmıştır.

Yönetmelik, suça sürüklenen çocukları kapsamamaktadır.

Yönetmelikte düzenlenen tedbirler şunlardır:

Yönetmelik, hükümlülere cezanın infazı sırasında veya koşullu salıverildikleri takdirde denetim süresi içerisinde uygulanabilecek:

- a)** Tıbbi tedaviye tabi tutulmak,
- b)** Tedavi amaçlı programlara katılmak,
- c)** Suçun mağdurunun oturduğu ve çalıştığı yerleşim bölgesinde ikamet etmekten yasaklanmak,
- ç)** Mağdurun bulunduğu yerlere yaklaşmaktan yasaklanmak,
- d)** Çocuklarla bir arada olmayı gerektiren bir ortamda çalışmaktan yasaklanmak,
- e)** Çocuklar hakkında bakım ve gözetim yükümlülüğünü gerektiren faaliyet icra etmekten yasaklanmak tedbirlerini düzenlemektedir.

Tedavi ve yükümlülüklere aykırı davranılması hâlinde;

Kapalı veya açık ceza infaz kurumlarında iken hakkında verilen tedavi veya yükümlülük kararlarının yerine getirilmesini engelleyen hükümlüler, uyarılır. İhlalin tekrarı hâlinde verilecek iyi hâl kararının saptanmasında ve değerlendirme raporunun hazırlanmasında bu durum göz önünde bulundurulur.

Denetimli serbestlik tedbiri altında iken hakkında verilen tedavi ve yükümlülük kararlarını yerine getirmeyen hükümlüler uyarılır. Uyarılara ilişkin tebligatta ihlal durumunun tekrarı hâlinde bunun yükümlülüğün ihlali sayılacağı ve dosyanın gereği için infaz hâkimliğine gönderileceği hükümlüye bildirilir.

Koşullu salıverilen hükümlünün denetim süresince tabi olduğu yükümlülüklerle, infaz hâkiminin uyarısına rağmen uymamakta ısrar etmesi hâlinde koşullu salıverilme kararı geri alınır ve 5275 sayılı Kanun'un 107 nci maddesi hükümleri uygulanır.

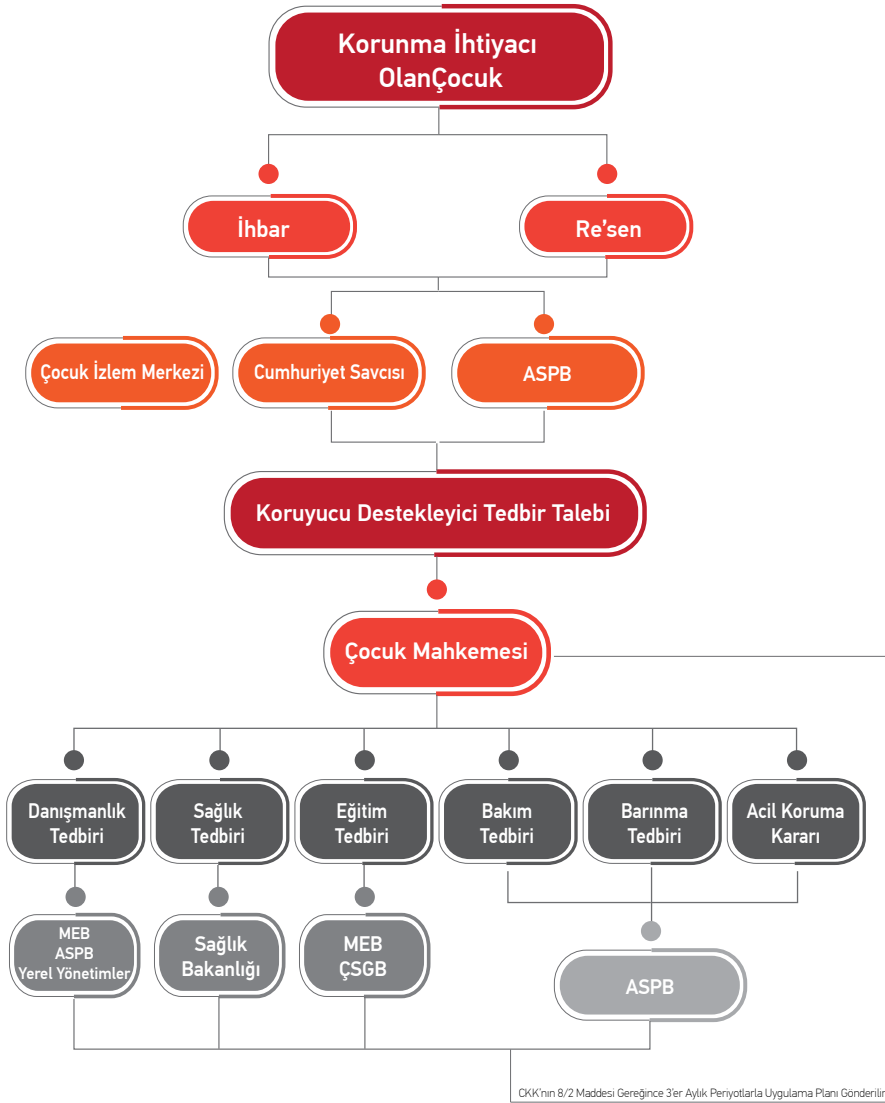
Hükümlünün salıverildikten sonra uyması gereken yükümlülükleri ile ilgili konularda bu Yönetmelik'te hüküm bulunmadığı takdirde 5/3/2013 tarihli ve 28578 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Denetimli Serbestlik Hizmetleri Yönetmeliği hükümleri esas alınır.”

Cinsel İstismar Vakalarında Adli Sürecin İşleyiş Şeması

Kaynak: Meclis Araştırma Komisyonu Raporu

Korunma İhtiyacı Olan Çocuk İçin Öngörülen Koruyucu - Destekleyici Tedbirler ve Bu Tedbirlerin Uygulanmasında Görev Alan Kurumlar

Kaynak: Meclis Araştırma Komisyonu Raporu

Çocuğa Yönelik Cinsel İstismarı Önleyebiliriz!

Nasıl mı?

Çocuklara, kendilerini cinsel istismardan nasıl koruyabilecekleri ve riskleri önceden fark ederek ne tür önlemler alabileceklerine ilişkin farkındalık kazandırmak amacıyla, aşağıda örneği verilen içerikte eğitimler ve bilgilendirme çalışmaları yapılmalıdır. Doğrudan çocuğa hitaben yazılmış olan bu bölümde yer verilen bilgiler, çocuğa yönelik hazırlayacağınız eğitim içeriğinde rehber olması amacıyla paylaşılmaktadır. İçeriğin zenginleştirilmesi faydalı olacaktır.

DİKKAT!

Cinsel sömürü her yerde gerçekleşebilir. Herhangi bir kişi buna kalkışabilir.

“Cinsel İstismar” başlığı altında yer verilen (“Cinsel İstismar” başlığı, bkz.) eylemlerden birini herhangi bir kimse yapmaya kalkışırsa sizi tüm bu eylemler için ikna etmeye veya zorlamaya çalışırsa, böyle bir eylemde bulunmanız için size para, hediye, yiyecek ve giyecek gibi şeyler sağlamayı ya da sizin isteyebileceğiniz bir şeyi gerçekleştirmeyi teklif ederse (meselâ sizi biriyle tanıştırmak, istediğiniz işe girmenizi sağlamak gibi) derhâl ortamdan uzaklaşın, orayı terk edin ve mutlaka güvendiğiniz bir yetişkinle bunu konuşun!

Eğer yaşadığınız durumun cinsel sömürü içeren bir durum olmadığını düşünüyorsanız veya bundan emin olmasanız da herhangi bir tedirginlik hissediyorsanız ve böyle bir durumla karşı karşıya olduğunuzla ilgili küçük bir şüphemiz de olsa derhâl ortamı terk edin ve mutlaka güvendiğiniz bir yetişkinle bunu konuşun!

Hiçbir zaman bu durumdan emin olmayı beklemeyin. Buna kalkışan kişi, size karşı ondan emin olamayacağınız şekilde davranmaya çalışacak ve sizi “kötü” bir şey olmadığına ikna etmeye uğraşacaktır.

UNUTMAYIN!

Siz de bir hata yapmış olduğunuzu düşünüyor olabilirsiniz. Yaşamakta olduğunuz durum, sizin de istediğiniz ve hoşlandığınız bir durum olmuş olabilir. Kendinizi suçlu hissediyor olabilirsiniz. Bu konuda birilerine söz vermiş ya da tehdit edilmiş olabilirsiniz. Korkuyor olabilirsiniz.

Ne olursa olsun, asla siz suçlu değilsiniz!

Hiçbir şeyin bu durumu sürdürmesine izin vermeden derhâl önlem alın. Hemen ve beklemeden!

**Unutmayın ki, en küçük şüphe bile koruyucudur.
Şüphelerinize kulak verin!**

İstismara Karşı Koruyucu Öneriler

Evet, şüpheli olmak can sıkıcıdır. Ama cinsel istismar zaten beklenmedik ve tahmin edilmedik bir durumdur. Bu nedenle aşağıda örneği verilen küçük uyarıları dikkate almak, zarar görmenizi engelleyebilir.

- ! **Yeni tanıştığınız kimselerin sizi eve ya da gideceğiniz yere bırakma tekliflerini kabul etmeyin.**
- ! **Bir kişiyle ilk kez baş başa vakit geçirecekseniz, mutlaka öncesinde bir arkadaş ya da yakınınızı bundan haberdar edin.**
- ! **Alkol ve uyuşturucular sağlıklı düşünmenizi ve iletişim kurmanızı engelleyebilir. Alkol ve uyuşturuculardan uzak durun.**
- ! **Arkadaşınız sürekli sizin yerinize karar vermeye çalışan, size nasıl davranmanız gerektiğini söyleyen, sizi sürekli kendi istekleri doğrultusunda zorlayan bir kişi ise bu tip durumların ona karşı dikkatli olmanız konusunda uyarı işaretleri olabileceğini unutmayın.**
- ! **Aynı kişi ya da kişiler tarafından yinelenen tarzda laf atma, takip edilme, telefon sapıklığı gibi cinsel taciz ve saldırılara maruz kaldığınızda -bu durum sadece sözel de olsa- savcılığa dilekçe ile başvuruda bulunun! İşlem sizin için karmaşık veya zor ise bir yetişkinin desteğini alın.**

- ! İnternette oyun, müzik, sinema, alışveriş veya başka türden bir siteye girmeden önce sitenin güvenilirliğini araştırın. Sohbet odalarında kişisel bilgilerinizi, telefon ve adresinizi paylaşmayın. Burada tanıştığınız biri ile buluşmayın. İnternet sitelerinde pek çok insan kendisi hakkında gayet inandırıcı şekilde yalan söyleyebilmektedir, bunu göz önünde bulundurun (<http://yeniden.org.tr>).
- ! “Hayır!” demekten çekinmeyin. Birden fazla “Hayır!” deme şekli bulunmaktadır. Aşağıdaki “Hayır!” deme yöntemlerinden biri, size ve içinde bulunduğunuz duruma uygun olabilir.

Basit “Hayır”

“Hayır!” veya
“Hayır,
teşekkürler!”

Mazeret göstermek

Hayır, acelem var,
gitmek
zorundayım!

Atlatma

Hayır, belki
daha sonra...

“Hayır” tekrarı

“Hayır, teşekkürler!”,
“Hayır, istemiyorum!”,
“Hayır!”

Yürüyüp gitme

“Hayır!” deyip
ortamdan uzaklaşın.

Görmezden gelme

Diğer kişiyi
duymuyor,
görmüyor gibi
yapın.

KAYNAKLAR

Başta Cinsel İstismar Olmak Üzere Çocuklara Yönelik Her Türlü İstismar Olaylarının Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, 2017

Cinsel İstismar Mağduru Çocuklara Bakım Kılavuzu, International Rescue Commitee UNICEF, 2015, 1. Baskı.

Dünya Sağlık Örgütü Çocuk İstismarını Önleme Hakkında İstişare Raporu, Geneva, 29-31 Mart 1999, Syf. 13-17.

[www.http://yeniden.org.tr](http://yeniden.org.tr)

BİLGİ NOTU FORMU

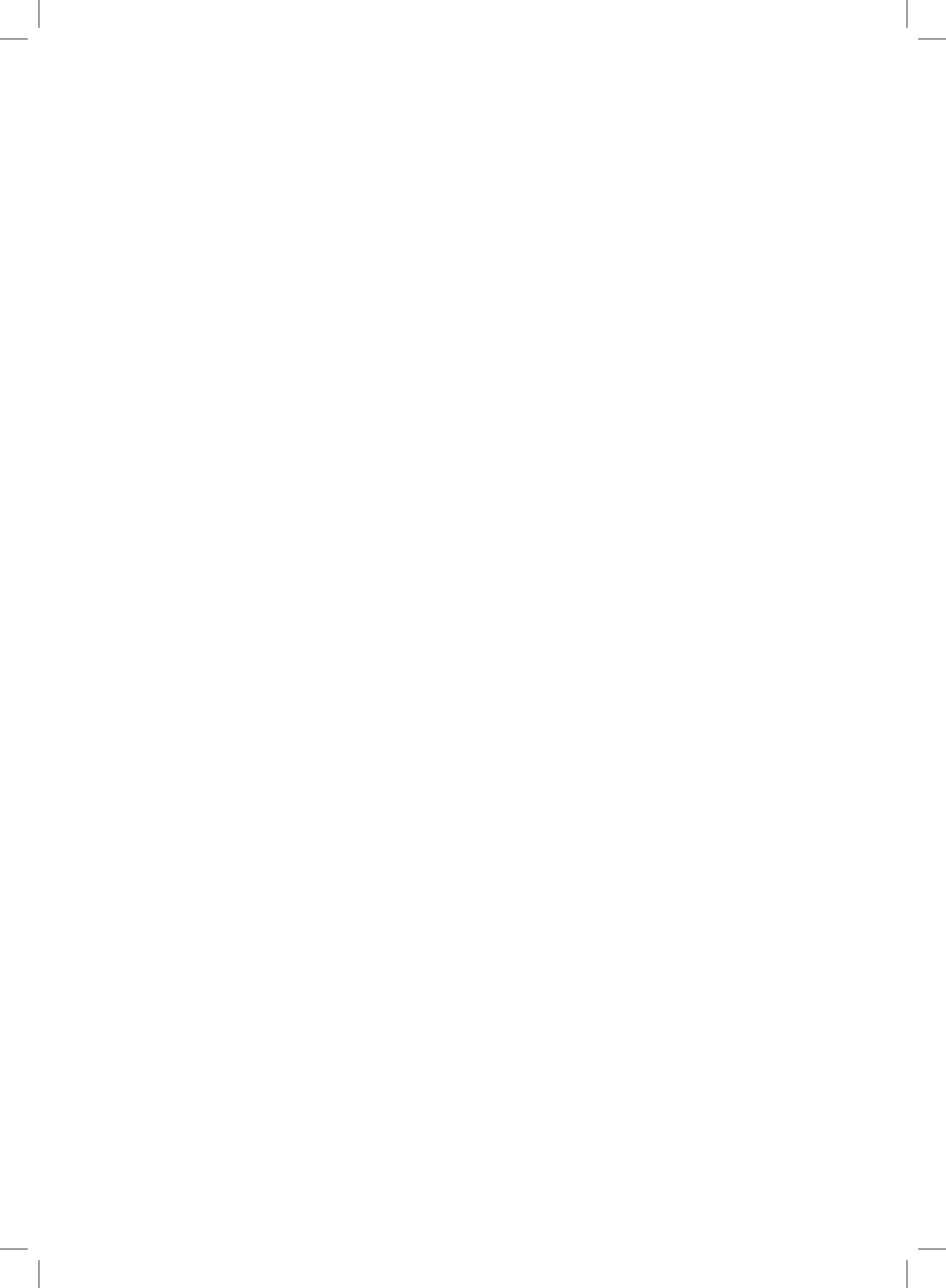
İl		Tarih / Saat
Kuruluş Adı		
Sosyal İnceleme Nedeni		

VAKA BİLGİLERİ

Ad	
Soyadı	
Doğum Tarihi	
Doğum Yeri	
T.C. Kimlik No	
Eğitim Durumu	
Sağlık Durumu	
Kuruluşa Kabul Tarihi	
Korunma Kararı Süreci ve Tarihi	
Bilgi Alınan Kaynaklar	
Öz Geçmişi	
Olayın Öyküsü	
Vaka Hakkında Uygulanan ve Uygulanacak Hizmet Modeli	
Olaya Yönelik Yapılan Adli ve İdari İşlemler	
Vaka Takip Periyodu	
Sonuç	

Hazırlayanın

Adı Soyadı	
Unvan	
Telefon	
E-posta	
İmza	

Bu kolay erişilebilir ve okunabilir kitapçık, istismara uğramış çocuğa yönelik hizmet sunan personelin kullanımı için hazırlanmıştır.

Umuyoruz ki önemli temel bilgileri ve uygulama adımlarını sunan bu kitapçık sizlere, cinsel istismara uğradığını açıklayan ya da bu konuda şüphelendiğiniz çocuklara destek sunmanızda yardımcı olacaktır.

